פועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך

ZO HADEREKH زو هدريخ

גיליון 13, 25 במארס 2020

הנגיף הניאו-ליברלי

נתניהו נדבק בנגיף מסוכן יותר מקורונה ודבק בהמשך שלטונו המושחת; זו העת לאחד מאבקים לדמוקרטיה ולצדק חברתי

דו"ח מבקר המדינה שפורסם השבוע (23.3) על מצבה הרעוע של מערכת הבריאות הציבורית לא הפתיע איש - בייחוד לא את צוותי הרפואה, את החולים ואת בני משפחותיהם. גם בימים כתיקונם נאלצים אלה להתמודד עם פגיעות מדיניות הימין בחיינו. מהדו"ח עולה עוד כי קיים נגיף קטלני הרבה יותר מהקורונה: נגיף הקפיטליזם הניאו-ליברלי. אחד מתסמיני ההדבקה בנגיף הניאו-ליברלי הוא הכחשת המציאות החברתית. אף בעיצומו של המשבר הנוכחי, מי שמכהן כראש ממשלה בעשור האחרון, ושוב ושוב גם כשר הבריאות, מגלה סימנים מדאיגים של המחלה.

בראיון עם דנה וייס בחדשות 12 (21.3) נשאל נתניהו מדוע שעה שרוב ממשלות העולם, כולל המעצמות הקפיטליסטיות הגדולות, החליטו להזרים סכומים אדירים למשק ואימצו חבילות סיוע גדולות כדי לחזק את האזרחים מן השורה, הכריזה ממשלת ישראל על חבילת סיוע מצומקת וקמצנית. נתניהו השיב כך: "יש אדם שדיבר עלי טובות – קוראים לו מילטון פרידמן, חתן פרס נובל האגדי. הוא אמר דבר פשוט – אם יש לך הרבה כסף שרודף אחרי מעט סחורות, אתה מקבל היפר אינפלציה, וזה מסוכן מאוד. לכן אני חושב שצריך לדאוג שיהיה כסף להרבה אנשים, אבל אל תציף. אני לא בטוח שמה שעושים במדינות אחרות לא יביא לסכנה גדולה".

להקשיב ולא לא להאמין: מה שמדאיג את נתניהו בעיצומו של משבר ללא תקדים היא האינפלציה! אין בעולמו של ראש ממשלת המעבר דאגות אחרות, כגון אבטלה המתקרבת במהירות לשפל של כ-20% מכלל העובדים, רבבות עסקים קטנים ובינוניים הפושטים רגל מדי שבוע, ארגונים חברתיים ועמותות סיוע הזועקים לעזרה דחופה.

יש לציין שאף בטרם פרץ משבר הקורונה, בינואר ופברואר לבדם, הוציאה הממשלה 11 מיליארד שקל פחות ממה שמותר לה להוציא ללא תקציב מאושר, וזאת לפי כללי התקציב ההמשכי. גם כיום עומדות לרשות הממשלה קרנות חוץ תקציביות, והיא יכולה לממן הוצאות נוספות תחת תקנות שעת חירום, שמכוחן היא אוסרת על אנשים לעבוד או לצאת מהבית ובולשת אחריהם. גם הכנסת יכולה לאשר חוק רגיל, שיקבע מסגרת תקציבית חדשה להתמודדות עם המגיפה. ועוד: בכספות של בנק ישראל מופקדים כ-130 מיליארד דולר (כמעט 500 מיליארד שקל!) שאגרו נגידי הבנק המרכזי לדורותיהם "כדי להתמודד עם מצבי מלחמה, מצוקה או משבר".

נתניהו, הדבק במשנתו הניאו-ליברלית, נדבק גם לכיסאו וסירב שוב (בפעם השלישית!) להכיר בכך שהפסיד בבחירות. תרגילי ההישרדות האנטי-דמוקרטיים של יו"ר הכנסת, יולי אדלשטיין, המתעלם מהוראות בית המשפט העליון ונשען על עידוד קולני של אומרי הן, מאיצות בתורן את תהליכי הפשיזציה בישראל.

כדי להילחם בממשלת הימין הכרחי כעת לאחד מאבקים: את המערכה נגד הפגיעה הגוברת במרחב הדמוקרטי עם המערכה המעמדית נגד הניאו-ליברליזם. כפי שנתניהו דבק בקפיטליזם הניאו-ליברלי ובשלטונו המושחת, יש להציב חזית אחידה בשתי המערכות – עד להפלת ממשלת הימין.

גיליון מיוחד - משבר הקורונה

עמודים 3 עד 11

דברים בשם אומרם

לא גן עדן של שוטים

"הפעם הליכוד בכפר פוריידיס נותר עם 19 מבין 8,018 בעלי זכות הבחירה ששלשלו לקלפי פתקי מחל ו-96% שהצביעו לרשימה המשותפת. בהתחשב בהיסטוריה של הליכוד ביישוב הזה ובכך שראש המועצה נותר חבר מרכז הליכוד, מדובר בעניין לא טריוויאלי. בימים שלפני הבחירות הקודמות, אלה לכנסת ה-22 (מועד ב'), טענו בכירי הליכוד כי ביישובים ערביים מזייפים את ההצבעות, ומפלגת הליכוד אף הגישה עתירה לוועדת הבחירות המרכזית לאשר לה להציב 1,200 עובדים בשכר בקלפיות בחברה הערבית. אלא שמחקירת הזיוף בפוריידיס, שתוצאותיה התמהמהו עד הימים האחרונים, עולה דווקא ניסיון להטות את התוצאות לטובת הליכוד".

(יואב אתיאל, "וואלה", 11.3)

האם הטלוויזיה תהיה גם כשרה לפסח?

"נציב פניות הציבור ברשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, דוד רגב, קובע כי הפרסומות לאוכל לא כשר של רשת טיב טעם ורשת דומינוס פיצה 'מתריסות ומעוררות אי נוחות גדולה'. רגב כתב את הדברים במענה ששיגר לשני ארגונים, שטענו כי יש לאסור את העלאת הפרסומות הללו בטלוויזיה המסחרית".

("העיתונאים", עלון מקוון של אגודת העיתונאים, 13.3)

ביבי, טראמפ לפניך; שיאן הפייק ניוז

"נשיא ארה"ב דונלד טראמפ טען 115 טענות כוזבות בשבועיים האחרונים של חודש פברואר, במהלכם התמודד עם המשבר ההולך וגובר של התפרצות נגיף הקורונה, ביקר בהודו, קיים ארבע עצרות בחירות ונשא דברים במהלך הוועידה השמרנית. כך עולה מבדיקת עובדות שערכה הרשת".

(ידיעה ששודרה ברשת סי.אן.אן., 12.3)

מגפת הקורונה: ליהודים בלבד

"מתחילת השנה פורסמו בתקשורת המשודרת המרכזית למעלה מ-9,000 אייטמים שבהם הוזכר נגיף הקורונה. רק בשמונה מהם הופיעו מומחי רפואה ערבים".

(אורן פרסיקו, "העין השביעית", 12.3)

איך לעבור את ימי הקורונה ללא דאגות

"לא רק בימי קורונה, אלא גם בימים כתיקונם תורם מזווה מצויד היטב רבות לאיכות החיים. הוא מאפשר לנו ליהנות מפסטה עם אנשובי כשהמקרר ריק".

("ניו יורק טיימס", 13.3)

הכל נשאר במפלגה

"בזמן שראש הממשלה ויו"ר הליכוד בנימין נתניהו מתמודד עם כתב אישום, מתברר שגם רואה החשבון החיצוני של הליכוד מאור חמו, המעניק למפלגה שירותי ראיית חשבון זה כמה שנים, מסובך בפרשה פלילית – חשד לעבירות מס בהיקף כמיליון שקל".

("כלכליסט", 16.3)

מכתבים למערכת

תירוץ כדי לעקוב אחר אזרחים

הכוונה לעקוב אחרי תושבי ישראל באמצעות איכון טלפונים בידי שירות הביטחון הכללי היא צעד קיצוני, שעלול להיות שלב אל-חזור בהפיכת אופי המשטר בישראל. זה שימוש מניפולטיבי בחששות הציבור שיעילותו – כך על פי איגוד רופאי בריאות הציבור – מוטלת בספק, שכן חולים רבים אינם מאובחנים בגלל התשתית המעבדתית החסרה.

רוב הציבור בישראל מציית להוראות הבידוד – אין צורך בהפעלת אמצעים לא דמוקרטיים כדי להשיג מידע שניתן לקבל מהחולים בהסכמה וברצון. במקביל, כולנו, אזרחים וארגונים, חייבים לבדוק כיצד לסייע למי שזקוקים לנו ביותר – הקשישים והמוחלשים. רק כך, כשנביט לאחור על תקופת המאבק בנגיף, נדע שלא איבדנו את עצמנו.

הדס זיו

מנהלת תחום אתיקה וחינוך ברופאים לזכויות אדם

קולם של קורבנות האלימות

חסימת כבישים, יידוי אבנים ובקבוקי תבערה על מכוניות ובתים, פלישה לכפרים בחסות החשיכה, הצתת מבנים ושדות, עקירת מטעים, פגיעה ברכוש, תקיפות פיזיות וירי: אלימות מתנחלים כלפי פלסטינים הפכה כבר מזמן לעניין שבשגרה. אני עובדת במחלקת ריכוז המידע של בצלם מאז 2003, ומנהלת אותה מאז 2016. במהלך השנים תיעדנו ותחקרנו אלפי תקיפות של מתנחלים. לצערי, ריבוי האירועים אינו מאפשר לנו לפרסם דיווח על כל אירוע כזה, וחלק מהמקרים שתעדנו הגיעו, בסופו של דבר, רק לארכיון הארגון. כדי לשקף טוב יותר את תכיפות האירועים וחומרתם, החלטנו להשיק באתר האינטרנט שלנו בלוג חדש שייתן ביטוי לקולות האנשים החשופים למעשי האלימות.

חלק מסיפורי האלימות מקוממים ומייאשים, אחרים קשים מנשוא: קשה להפסיק לחשוב על הוריו של מוחמד אבו ח'דייר, בן ה-16 משועפאט, שנחטף ונשרף למוות בידי שלושה אזרחים ישראלים; על שמונת ילדיה ובעלה של עאאישה ראבי, שנהרגה מפגיעת אבן שהושלכה מכיוון ההתנחלות רחלים על המכונית בה נסעה; או על אחמד דוואבשה – שנכווה בכל גופו ושכל את אחיו והוריו כשביתו בדומא הוצת בידי מתנחלים. מערכת אכיפת החוק פעלה בשלושת המקרים הללו ואף הוגשו כתבי אישום, אולם זה החריג שאינו מעיד על הכלל. מאות פורעים לא נתפסו ולא נחקרו מעולם. למעשה, במרבית המקרים הרשויות כלל לא ניסו לאתר ולעצור את האחראים. בחלק מהמקרים אנשי כוחות הביטחון אף נכחו באירועים עצמם מבלי לעשות דבר, או אף גרוע מכך, שיתפו פעולה עם מעשי המתנחלים.

כך גוזרת ישראל על הפלסטינים חיים בהם אין דין ואין דיין, אין אכיפה ואין צדק: הרשויות מגבות את המתנחלים ואף מסייעות להם, במטרה להשתלט על אדמותיהם.

סוהיר עאבדי

מנהלת מחלקת ריכוז מידע, בצלם

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com
או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

הציבור נתן לנו מנדט להשפיע

הרשימה המשותפת רשמה הישג היסטורי ומעורר גאווה בבחירות האחרונות – 15 מנדטים. נתניהו הבין, תוך כדי קמפיין הבחירות, שההסתה המתמשכת שלו נגד הציבור הערבי דווקא דירבנה אותנו לצאת ולהצביע; וכך, עד מהרה הושהו זמנית האמירות הגזעניות נגד הציבור הערבי, והוחלפו בציטוט פסוקים מהקוראן ובכנס בחירות (ריק) בטמרה.

אלא שמאז הבחירות, משעה שהבין נתניהו כי אין לו ממשלה נוכח ההתגייסות המרשימה של הציבור הערבי, ממשיכים הוא ואנשיו בדה-לגיטימציה שלנו. נתניהו טען כי "הערבים הם לא חלק מהמשוואה וזה לא רצון העם". שוב הוא "שכח" מחמישית מאזרחי המדינה. ההסתה המשיכה להקצין, כאשר שר החוץ ישראל כץ כינה אותנו "מחבלים בחליפות". אך גם מצד "שמאל" טענה ח"כ אורלי לוי-אבקסיס, שהייתה אז חברה ברשימה אחת עם מפלגת העבודה ומרצ, כי לא תתמוך בממשלה הנשענת על תמיכת הרשימה המשותפת. בזאת היא יישרה קו עם הסמן הימני בכחול לבן, יועז הנדל וצבי האוזר וסימנה את דרכה.

ח"כ יוסף ג'בארין (חד"ש - הרשימה המשותפת) בכנסת, מארס 2020 (צילום: זו הדרך)

ח"כ מיקי זוהר השתתף אף הוא במקהלת ההסתה נגדנו, אך הוסיף באדנותיות אופיינית כי "נהיה חייבים להשיג תמיכה מהמגזר הערבי". כ-90% מהמצביעים הערבים תמכו ברשימה המשותפת, ואילו אנשי נתניהו ממשיכים לטפח אשליות כוזבות ולהעמיד פני רוב.

השיח המופץ בקרב הציבור היהודי בישראל, לפיו "הרשימה המשותפת איננה משרתת את בוחריה", הוא גזעני ומתנשא באותו מידה. בדומה לכך, טועה מי שחושב שהאופק הפוליטי היחיד של הרשימה המשותפת הוא בחירה בין גנץ לנתניהו. כשם שאין לפסול באופן מוחלט את אופציית הגוש החוסם – כמובן רק ככל שגנץ יציג אלטרנטיבה אמיתית של סיום הכיבוש ועתיד של שוויון למיעוט הערבי – כך אין להמעיט בחשיבות הישיבה באופוזיציה, כפי שנהגנו במשך כל השנים חוץ מתקופת רבין.

אנחנו, חברי הכנסת של הרשימה המשותפת, רלוונטיים מעבר להכרעתנו בעניין ההמלצה לנשיא או בעניין תמיכה מבחוץ. בכוחה של רשימה משותפת גדולה יותר לחזק את פעילותה בארבע הזירות המרכזיות בהן אנו פועלים: פרלמנטרית, ציבורית-עממית, בינלאומית ומשפטית. עלינו לשרת את האוכלוסייה הערבית טוב יותר בדיונים בוועדות הכנסת ובפעילות פרלמנטרית. אולם העבודה שלנו מחוץ למשכן הכנסת חשובה לא פחות. אנו מובילים פעילות ציבורית ועממית בשטח, לרבות הפגנות ועצרות. שיאי הפעילות שלנו לאחרונה היו ההפגנה של עשרות אלפים נגד אלימות במג'ד אל-כרום, שהעדפנו להשתתף בה במקום לנכוח בהשבעת הכנסת ה-22, כמו גם אוהל המחאה שהקמנו ושביתת הרעב עליה הכרזנו מול משרד ראש הממשלה.

במקביל, אנחנו מובילים מאבק בינלאומי, הן להגנה על זכויות האדם שלנו, האזרחים הערבים, והן על זכויות העם הפלסטיני בשטחים הכבושים. כך, למשל, הופעתי בוועדה לזכויות אדם של האיחוד האירופי והשתתפתי בפגישות דיפלומטיות רבות. למרות ניסיונות הימין (ובייחוד מצד השר גלעד ארדן) להצר את צעדינו, פעילות זו היא זכות בסיסית שלנו כנבחרי ציבור, על אחת כמה וכמה כאלה המייצגים מיעוט מדוכא ומותקף.

ככל שאנחנו גדולים יותר, כך גם מתעצמת השפעתנו הבינלאומית כרשימה השלישית בגודלה בכנסת. אנחנו מובילים מהלכים משפטיים בשיתוף ארגוני זכויות אדם. בהקשר זה חשוב לציין את עתירתנו להקמת מועצה מייעצת לחינוך הערבי, וכן עתירות משפטיות נגד "חוק הלאום" הגזעני ונגד חוק קמיניץ להריסת בתים, הפוגע אנושות בחברה הערבית.

זה כבוד גדול עבורנו להמשיך את מורשת החברים שקדמו לנו, ולייצג את האינטרסים של הציבור שלנו מתוך אופוזיציה עיקשת ונמרצת. ואל תטעו: ישיבה באופוזיציה אין משמעה ישיבה בחיבוק ידיים והתנגדות אוטומטית לכל דבר. גם מול ממשלות ימין קיצוני, אנחנו יוזמים פגישות עבודה עם שרים ופקידים בכירים כדי לקדם את ענייני הציבור הערבי. גם מול בצלאל סמוטריץ' כשר תחבורה קידמנו את ענייני החברה שלנו. כך גם מול רשות מנהל מקרקעי ישראל, מול חברת החשמל ומול רשות המים. אנחנו הכתובת של הציבור שלנו ומשרתים אותו נאמנה, גם מספסלי האופוזיציה.

אנחנו בהחלט רוצים להשפיע, וככל שכוחנו יגדל נשפיע יותר. טועים מי שטוענים כי 15 מנדטים של המשותפת לא ישנו דבר במציאות הגזענית בישראל. זאת, למרות שרבים, מבנימין נתניהו והליכוד ועד השמאל הציוני, מנסים לערער על כך ולבטל את עבודתנו העיקשת. אנחנו הנציגים האותנטיים והלגיטימיים של הציבור שלנו, שממשיך להביע בנו אמון פעם אחר פעם.

15 מנדטים לרשימה המשותפת, שהפעם הכפילה את התמיכה בה גם בקרב השמאל היהודי, הם בשורה של ממש עבור הציבור הערבי, ועבור החברה בישראל בכללותה.

יוסף ג'בארין

הוקם חדר מצב לזכויות עובדים

חד"ש ומק"י הקימו חדר מצב העוקב אחר פגיעות בעובדים בעת משבר הקורונה, המשמש גם מוקד סיוע טלפוני למפוטרים ולשכירים שהוצאו לחל"ת – חופשה ללא תשלום. על פי הנתונים שפורסמו (25.3), מספר הנרשמים בשירות התעסוקה מאז תחילת מארס גבוה מ-620 אלף. "אם יימשך הקצב הזה, כנראה שנגיע למיליון מובטלים, רבע מהעובדים במשק", העריך מנכ"ל שירות התעסוקה, רמי גראור, בראיון לאולפן "וויינט". לדבריו, "כנראה ש-20% מאלה שיצאו לחל"ת יהיו מובטלים בסיומו של המשבר". לפי הנתונים כ-89% מהנרשמים הוצאו לחופשה ללא תשלום, כ-7% פוטרו, כ-2% התפטרו, 2% – סיבות אחרות. לשם השוואה, בפברואר השנה נרשמו 25,576 דורשי עבודה חדשים ובינואר - 23,173.

בהתייחסו למוקד הסיוע של מק"י וחד"ש, אמר מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית הישראלית, עאדל עאמר, כי הקמתו היא יוזמה של פעילי האיגוד המקצועי של חד"ש ומק"י שקיבלו בימים האחרונים מאות פניות מצד עובדים. עוד הדגיש עאמר: "תפקידן של מק"י וחד"ש הוא קודם כל להבטיח את זכויותיהם של העובדות והעובדים בכל עת, ובייחוד בזמן משבר כמו משבר הקורונה. זה הצעד הראשון שנקטנו כדי לסייע לעובדים ולמפוטרים להגן על זכויותיהם. זו מערכה שתימשך גם לאחר תום המשבר".

ניתן לפנות למוקד בשאלות ובבקשות לסיוע בטלפונים: 050-2290016 / 050-2157064 / 050-5288674 / 050-7233641 / 050-4610126 / 054-7976199 / 054-5246594

בצל ההסגר: זינוק בתלונות על אלימות במשפחה

בשל ההסגר שהוטל עקב משבר הקורונה, חל זינוק בתלונות על אלימות במשפחה, ובמקלטים לנשים מוכות נותרו רק מקומות בודדים הצפויים להתמלא בימים הקרובים. במשרד הרווחה אמרו כי נבחנת אפשרות להקמת מקלטים נוספים, על מנת למנוע מצב בו המקלטים ייאלצו לדחות נשים נוספות הסובלות מהחרפה באלימות בעקבות ההסגר.

ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת), לשעבר יו"ר הוועדה למעמד האישה ולשוויון מגדרי של הכנסת, פנתה השבוע (22.3) לשר הרווחה אופיר אקוניס בתביעה לטפל בדחיפות במשבר המקלטים לנשים מוכות. תומא-סלימאן מסרה: "ההישארות בבית עקב המגפה והפגיעה הכלכלית שהיא גורמת מעלות את הסיכון לאלימות במשפחה, והמקלטים לא עומדים בקצב. משרד הרווחה חייב להיכנס לפעולה מהירה ולסייע למקלטים".

במכתב ששלחה תומא-סלימאן נכתב: "הנחיות משרד הבריאות ומשרד ראש הממשלה להישאר בבית, אשר עלולות להפוך לצו מחייב בכל רגע נתון, מציבות את ארגוני הסיוע ומקלטי הנשים בפני אתגרים שלא הכירו מעולם, ובכללם: עלייה צפויה במספר הפניות של נשים המבקשות להיכנס למקלטים יחד עם ילדיהן; תפוסה מלאה במקלטים; וחשש להתפרצות הנגיף בקרב נשים השוהות במקלטים. יש צורך במקום במקלט לפחות לעוד 100 נשים, חלקן עם ילדיהן. חיוני שהן יעברו בדיקות רפואיות בטרם ייקלטו במקלטים. עבור הנשים נחוצות מסגרות חדשות כדי למנוע התפרצות הווירוס במקלטים הקיימים. הקמת המקלטים החדשים לנשים להגנה מפני השלכות המגפה תדרוש תקציבים נוספים".

יצוין כי בישראל נרצחות כעשר נשים בממוצע מדי שנה בידי בני זוגן או קרובי משפחתן, ועשרות נפצעות באופן משמעותי. מוקד הטיפול באלימות נגד נשים קיבל ב-2018 מעל 1,200 פניות, ובמקלטים נכון לשנה זו שהו 682 נשים שהסתתרו מפי בני זוג או קרובי משפחה, יחד עם 1,011 ילדיהן. הנשים ברובן מגיעות למקלטים לאחר אירוע אלימות קיצוני וחריג, כאשר עבור 80% מהנשים מדובר בשיא של אלימות שנמשכה בין שנה לעשור.

לדברי מנכ"לית איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית, אורית סוליציאנו: "יש עלייה בפניות לאור תחושת הכאוס וחוסר השליטה השוררות. הנפגעות חוות ביתר שאת את המצוקה, כמו גם החרפה בסימפטומים המאפיינים פוסט טראומה". החרפת האלימות באה לידי ביטוי גם במקרי ניסיונות הרצח במשפחה. לפני שבועיים נרצחה אישה בידי בן זוגה בראשון לציון, ובשבוע שעבר נרצחה צעירה באום אל-פחם. בלוד אירע ניסיון רצח של אישה בידי בן זוגה.

ח"כ ג'בארין: להקים מתחם "היבדק וסע" ביישוב ערבי

בעקבות הפרסום בחדשות 13 על מיעוט בדיקות הקורונה בחברה הערבית (21.3), פנה ח"כ יוסף ג'בארין (חד"ש – הרשימה המשותפת) למנכ"ל מד"א ולשר הבריאות ודרש הקמת מתחם "היבדק וסע" גם ביישוב ערבי גדול. כן דרש ח"כ ג'בארין הנגשה של כל שירותי מד"א ופרסומיו בשפה הערבית.

ח"כ ג'בארין מסר: "זו עדות נוספת לכך שגם הזכות לבריאות בישראל איננה שוויונית, וכי גם בצל משבר בריאות גלובלי אין האזרחים הערבים זוכים ביחס שוויוני. לא ייתכן שמד"א לא תיכנס ליישובים הערביים, כאילו מדובר באקס-טריטוריה, ושלאזרחים ערבים צפויה סכנת הידבקות והדבקה בנגיף הקורונה בגלל אפליה מערכתית. פניתי לשר הבריאות ולמנכ"ל מד"א כדי שהמחדל הזה יופסק מיידית".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

חל"ת ואבטלה: תשובות לשאלות העובדים

על פי הערכות, יותר מ-620 אלף עובדים הצטרפו בעקבות משבר הקורונה למעגל המובטלים או למקבלי קצבאות אבטלה במסגרת חל"ת (חופשה ללא תשלום). בגיליון "זו הדרך" הקודם התפרסם מדריך לעובד בתקופת המשבר. בעמוד זה מופיעות כמה מהשאלות הנפוצות ביותר שהופנו אל מוקד ההסתדרות, בצירוף התשובות להן שנתנו פרקליטי ההסתדרות. ניתן לפנות למוקד בחיוג מקוצר לטלפון: 2383* מהפניות עולה כי אחת הסוגיות המרכזיות המדאיגות עובדים רבים בימים אלה היא דרישתם של חלק מהמעסיקים להוציא את עובדיהם לחופשה כפויה ללא תשלום (חל"ת).

המעסיק שלי הוציא אותי לחל"ת בשל משבר הקורונה. האם אקבל תשלום לתקופה זו?

הוצאה כפויה לחל"ת בשל מצב החירום מאפשרת לעובד לקבל דמי אבטלה מהמוסד לביטוח לאומי, בכפוף להוראות שירות התעסוקה המפורטות באתר הביטוח הלאומי.

הוציאו אותי לחל"ת, מה עלי לעשות כדי לקבל דמי אבטלה?

ראשית, ומיד עם הפסקת העבודה, עליך להירשם באתר של שירות התעסוקה. לאחר מכן, יש לעקוב אחר ההנחיות לגבי התייצבות פיזית בסניף. במקביל, יש להגיש תביעה לתשלום דמי אבטלה באתר המוסד לביטוח לאומי. יש לצרף אישור של המעסיק על תקופת ההעסקה והשכר ועל תקופת החל"ת.

המעסיק שלי סגר את מקום העבודה והוציא את העובדים לחל"ת בלי לתת לנו מכתב. מה עלינו לעשות כדי שאוכל לקבל דמי אבטלה?

יש פתרון. כעיקרון, המעסיק אכן נדרש לצייד אתכם באישור על תקופת העסקה והשכר, תוך ציון תאריך היציאה לחל"ת. במידה שזה לא נעשה, אתם יכולים לפנות ללשכת התעסוקה ולחתום על הצהרה על חל"ת בעקבות המשבר.

האם אקבל דמי אבטלה מתחילת החל"ת, גם אם לא ניצלתי את כל ימי החופשה שלי?

כן. אין חובה לנצל את ימי החופשה שצברת כדי לממש את זכאותך לתשלום דמי אבטלה מתחילת החל"ת.

אני פנסיונר שמועסק במפעל והמעסיק הוציא אותי לחל"ת בעקבות משבר הקורונה. האם אני זכאי לדמי אבטלה?

לא, אינך זכאי. המוסד לביטוח לאומי הגדיר את תנאי הזכאות לדמי אבטלה (הכוללים בין היתר גם קריטריון של גיל). תנאים אלו לא נשתנו בעקבות משבר הקורונה. מי שעבר את גיל 67 אינו זכאי לדמי אבטלה. פרטים נוספים על תנאי הזכאות ניתן למצוא באתר המוסד לביטוח לאומי.

התחלתי לעבוד לפני חצי שנה ולפני זה הייתי מובטל יותר משנה. אם יוציאו אותי לחל"ת בעקבות משבר הקורונה - האם אהיה זכאי לדמי אבטלה?

כן. בעיקרון, תנאי הזכאות הבסיסיים לקבלת דמי אבטלה דורשים את העסקתך כשכיר 12 חודשים מתוך 18 החודשים האחרונים. יחד עם זאת, ועל פי הודעת שר האוצר, תקופת האכשרה לצורך הזכאות שונתה בעקבות הקורונה. כעת, ככל שצברת תקופת אכשרה של 6 חודשים שבהם הועסקת כשכיר מתוך 18 החודשים האחרונים, תוכל להגיש תביעה לדמי אבטלה.

האם חלה עלי חובה להפריש דמי ביטוח לאומי בתקופת החל"ת?

לא. במשך החודשיים הראשונים לחל"ת, המעסיק יפריש את דמי הביטוח הלאומי עבורך. רק במקרה שתקופת החל"ת שלך נמשכת יותר מחודשיים, ואינך עובד/ת במקום עבודה אחר או כעצמאי/ת, תחול עליך חובה להפריש דמי ביטוח לאומי ודמי בריאות בשיעור המינימום. החל מ-1 בינואר האחרון מדובר בסכום של 177 שקל לחודש.

האם בתקופת החל"ת אני חייבת להפריש באופן עצמאי את דמי הגמולים להפרשות הסוציאליות?

רצוי להגיע להסכמה עם המעסיק בנושא זה. ההפרשות לקופות הגמל כוללות את חלקו של המעסיק ואת החלק שהמעסיק מפריש על חשבונו של העובד. אם התבקשת לצאת לחל"ת, המעסיק לא חייב להעביר כספים בגינך לקופות הגמל בתקופת החל"ת. אם בכל זאת ממשיך המעסיק להפריש לקופות הגמל על חשבונו, כדי לשמור על רצף הזכויות שלך, הוא יוכל להפריש גם את החלק של העובד ולקזז את הסכום הזה משכרך בעתיד.

המעסיק הפחית לי את שעות העבודה ונפגע לי השכר, האם זה חוקי? האם מותר לו?

התשובה מורכבת. מבחינת החוק אסור למעסיק לשנות את תנאי העבודה או השכר באופן חד צדדי – הדבר צריך להיעשות בהסכמה בלבד. עם זאת חשוב להדגיש כי מדינת ישראל לא התמודדה מעולם עם מצב חירום על רקע מגיפה. לכן, בשלב זה אין לדעת מה תהיה עמדת בית הדין לעבודה, אם מקרה דומה יובא לפתחו. חשוב לציין כי ההסתדרות פועלת כדי לגבש הסכמות שימנעו פגיעה בשכרם של העובדים. נדאג לעדכנכם בכל התפתחות בנושא.

מאז פרוץ משבר הקורונה, לפחות פעם בשבוע מבקש ממני המעסיק להישאר 5 שעות נוספות ביום. האם זה חוקי ?

כן. כחלק מהוראת שעה חדשה שעוסקת בהתמודדות עם נגיף הקורונה, הוצא היתר כללי לעבודת שעות נוספות שחל על כלל המשק (הפרטי והציבורי). לפי ההיתר ניתן להעסיק עובד עד 12 שעות נוספות ביום; ועד 8 פעמים בחודש ניתן להעסיקו עד 14 שעות נוספות ליום. כל זאת בכפוף לכך שהעובד לא יועסק יותר מ-67 שעות בשבוע (כולל שעות נוספות), ולא יותר מ-90 שעות נוספות בחודש.

האם אקבל פיצויי פיטורים אם אפוטר ממקום עבודתי בשל המצב הנוכחי ?

בהחלט. המצב הנוכחי אינו פוטר מעסיקים מעמידה בדרישות החוק בכל הקשור בתהליך פיטורים של עובדים. זאת, לרבות החובה של עריכת שימוע, מתן התראה מראש, תשלום פיצויי פיטורים וכן הלאה. יודגש כי אסור לפטר עובד בתקופה שבה הוא נעדר בשל מחלה ומקבל דמי מחלה. לכן, אי אפשר לפטר עובדים אשר נדרשו להישאר בבידוד ודיווחו על כך למעסיק או אושפזו בעקבות הידבקות בנגיף הקורונה.

האם המעסיק יוכל לפטר אותי אם נאלצתי לשהות בבידוד?

לא. חל איסור על פיטורים של עובד שמנוע ממנו להגיע למקום העבודה בעקבות הוראות הבידוד.

10,000 סטודנטים דורשים: הקפאת תשלומים ושכ"ל

משבר הקורונה פוגע בציבור העובדים בארץ פגיעה קשה. הלימודים במוסדות להשכלה גבוהה אמנם נמשכים במתכונת מקוונת, אולם רובם המכריע של הסטודנטים והסטודנטיות, הנאלצים לעבוד לפרנסתם במהלך הלימודים, איבדו את מקור ההכנסה שלהם בעקבות המשבר. בתגובה למצב זה יזמה חד"ש סטודנטים, הזרוע הסטודנטיאלית של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש), עצומה הפונה לשר החינוך וליו"ר המל"ג בדרישה לדחיית תשלום שכר הלימוד ולמתן פטור מתשלום דמי השכירות במעונות.

בעצומה נכתב: "בעקבות התפשטות וירוס הקורונה בעולם ובמדינת ישראל, אנו עדים לתחילתו של משבר כלכלי חמור שהשלכותיו צפויות להיות מורגשות במשך שנים. הפגיעה הקשה במשק כבר מורגשת בעקבות הצעדים הדרסטיים שנקטו ראש הממשלה ומשרד הבריאות, אשר כללו השבתה של מקומות עבודה רבים. רובם המכריע של הנפגעים מהמשבר הכללי המתעצם הם שכירים, ובהם גם הסטודנטים והסטודנטיות שעובדים ברובם בעבודות זמניות במסעדות, במקומות בילוי, בבתי מלון, בקניונים, וכיוצא באלה במקומות עבודה שנסגרו כחלק מהחלטות הממשלה למאבק בהתפשטות הנגיף".

עוד מדגישה העצומה: "בימים האחרונים מצאו עצמם אלפי סטודנטים וסטודנטיות, הסובלים ממילא מקשיים כלכליים, מפוטרים ממקום עבודתם או נשלחים על כורחם לחופשה ללא תשלום. בזה האופן נקלעו סטודנטים וסטודנטיות למצב בו הם משוללי פרנסה בעוד שעל כתפיהם מוטל העול של מימון שכר הלימוד, מגוריהם ומחייתם. להבדיל מעצמאים ומשכירים ותיקים בשוק העבודה, לרוב הסטודנטים אין שום חסכונות או משענות כלכליות עליהם יוכלו להסתמך עד תום המשבר. ההקלות בהחלטות משרדי הממשלה השונים באשר לתשלום דמי אבטלה אינן מסייעות למרבית הסטודנטים, שככלל אינם זכאים לדמי אבטלה בשל האופי הזמני של עבודתם. נוכח זאת, אנו פונים אליכם בבקשה להתערב מיידית להצלת הסטודנטים והסטודנטיות מקריסה כלכלית אשר עלולה להוביל לגל נשירה מהלימודים".

הדרישות המופיעות בעצומה כוללות דחייה של תשלום שכר הלימוד לכלל הסטודנטים למשך חודשיים לפחות, עם אפשרות להאריך תקופה זו בכפוף להתפתחויות הכלכליות. העצומה קוראת כמו-כן להימנע מכל צעדי ענישה נגד סטודנטים המפגרים בתשלום חובותיהם, וכן להימנע מגביית דמי שכירות מסטודנטים אשר מתגוררים במעונות הסטודנטים. בהקשר זה מודגש כי מרבית הסטודנטים המתגוררים במעונות הסטודנטים הם כאלה שאינם יכולים להרשות לעצמם דמי שכירות גבוהים, ועל כן בחרו להתגורר במעונות.

העצומה הועלתה לרשת בשבוע שעבר (16.3) בעברית ובערבית, ותאי חד"ש סטודנטים במוסדות השונים להשכלה גבוהה הפיצו אותה. תוך שלושה ימים ממועד פרסומה, צברה העצומה למעלה מ-10,000 חתימות של סטודנטיות וסטודנטים ברחבי הארץ. ניתן לקרוא את הנוסח המלא ולחתום על העצומה בכתובת:

www.atzuma.co.il/studentpetition

סטודנטיות ערביות-בדואיות באוניברסיטת בן גוריון בנגב

למידה מקוונת: פגיעה בסטודנטים הערבים-בדואים בנגב

בעקבות מעבר המוסדות להשכלה גבוהה להוראה מרחוק, פנו סטודנטים וסטודנטיות ערבים-בדואים, תושבי כפרים בלתי מוכרים בנגב, להנהלת אוניברסיטת בן גוריון והתריעו מפני הפגיעה בלימודיהם בשל המעבר להוראה מקוונת. גם תא חד"ש באוניברסיטת בן גוריון ויו"ר חד"ש סטודנטים הארצית, טארק יאסין, שיגרו מכתבים דומים להנהלת האוניברסיטה.

ארגון האקדמאים מן השמאל, "אקדמיה לשוויון", הצטרף לפנייתם ומסר: "ככל אסון טבע, מגפת הקורונה טיבה שהיא מחריפה אפליה ואי-שוויון קיימים ומטילה עומס בלתי פרופורציוני דווקא על אוכלוסיות מוחלשות. הכפרים הבלתי מוכרים בנגב הם דוגמה מובהקת לסכנה זו. כפרים אלה קיימים ברובם מלפני קום המדינה באזור 'הסייג' שיועד ל'ריכוז' הבדואים בצפון-מזרח הנגב. מדיניות זו לוותה באיסורים דרקוניים על בנייה והתיישבות קבע, וכתוצאה ממנה צמחו כפרים רבים שאינם מוכרים בידי רשויות המדינה ואינם זוכים לשירותים מינימליים מידיה, כולל תשתיות יסוד. במהלך השנים חלו שינויים מועטים במצב זה, ומצוקת תושבי הכפרים הללו נותרה כשהייתה".

כמו כן נמסר מ"אקדמיה לשוויון": "אוניברסיטת בן-גוריון מחויבת לפיתוח הנגב לטובת כלל תושביו, וחלה עליה החובה להבטיח, גם לעת מתן פתרונות זמניים למגפת הקורונה, שפתרונותיה לא יוסיפו על מצוקת הסטודנטים הבאים בשעריה ועל אי-השוויון המובנה בקרב אוכלוסיות הנגב. אנו מודעים לפעולות וליוזמות שונות בעניין זה באוניברסיטה ומברכים על כך. עם זאת, אנו רואים לנכון להצטרף לדרישתם המוצדקת של הסטודנטים והסטודנטיות תושבי הכפרים הבלתי מוכרים. על האוניברסיטה להבטיח שלימודיהם לא ייפגעו כתוצאה מן הנסיבות שנוצרו".

אקדמיה לשוויון דורשת מהאוניברסיטה הדרומית לפתוח את שעריה "גם בימים אלו, ולאפשר שימוש במערך כיתות המחשבים הקיימות באוניברסיטה, תוך הקפדה על שמירת מרחק פיזי בין אדם לאדם, על מנת להנגיש את הקורסים המקוונים לתלמידים מאוכלוסייה זו. כל זאת בשיתוף עם הסטודנטים והסטודנטיות עצמם ומתוך קשב לצרכיהם המיוחדים".

ההשלכות הגלובליות של הזעזוע שחוללה המגפה

משבר בריאותי, כלכלי ופוליטי

במאה העשרים הרגו השפעת הספרדית, הפוליו וה-HIV יותר ממאה מיליון בני אדם. במאה ה-21 פרצו, לפני הקורונה, שלוש מגפות גדולות: SARS, שפעת החזירים והאבולה. הופעת המגפות היא עניין צפוי, הגם שאיננו יודעים איזו מגיפה תפרוץ, מתי והיכן. אפשר ונחוץ להתכונן לפריצתן באמצעות מחקר, שיתוף פעולה עולמי, בניית מערכי חירום והקצאת משאבים לאורך זמן. מערכת הבריאות צריכה להיחשב חלק מתשתיות הביטחון הלאומי (כך בסין), אולם בניאו-ליברליזם גם היא הפכה סחורה לשם רווח.

כמו שאי-התכוננות למלחמה צפויה היא אשמה כבדה, כך גם אי-התכוננות למגפה הצפויה לפרוץ היא אשמה חמורה, ולאחריות יש כתובת. דילול ודלדול מערכת הבריאות בישראל הם פשע מכוון של נתניהו וממשלותיו נגד העם – לא נשכח ולא נסלח לו. כבר עתה יש לדרוש כינון ועדת חקירה ציבורית שתחשוף ולא תסתיר, כפי שעושה מבקר המדינה אנגלמן, את ההחלטות שהובילו למצבה האומלל של מערכת הרפואה הציבורית. העובדה שזה המצב גם במדינות אחרות אינה פוטרת את נתניהו מאחריות. הניאו-ליברליזם מסוכן לחיי האנושות, מהיבטים רבים, בכל מקום.

סגירתם הפתאומית של ענפים כלכליים רבים והפיכתם של מאות מיליונים – תוך ימים בודדים – למובטלים הן המשבר הכלכלי החדש. יש ויכוח בין כלכלנים בשמאל אם המשבר הנוכחי הוא המשך של המשבר הפיננסי של 2008 שלא הסתיים, או שהוא משבר חיצוני (אקסוגני) למערכת הקפיטליסטית. כך או כך, הוא מוביל לשיתוק הפעילות המשקית, לפיטורים המוניים ואף לשפלם כלכלי.

החיים החברתיים והכלכליים, כמו מחלות מדבקות, הם תוצאה של מפגש ושיתוף פעולה בין בני אדם. "השטחת" עקומת ההדבקות העולה בטור גאומטרי (עד נקודת ההיפוך) דורשת מזעור המגע החברתי. אך בידוד האוכלוסייה גורם גם להפסקת החיים הכלכליים. בעיקרה זו תוצאה של אי היכולת לטפל בו-זמנית בכמות גדולה של חולים. בגלל חוסר אמצעים נאלצת המערכת לרווח את העומס בזמן, וכך לחלק את מעט המשאבים הקיימים בין יותר חולים ולמנוע את קריסתה המוחלטת של המערכת. מתיחת משך ה'מופסקות' הכלכלית עורמת קשיים גדלים, בהם אבטלה המונית, התמוטטות כלכלית של עצמאים וחברות, קריסה של מוסדות פיננסיים, אובדן אמון הצבור בממשל וערעור הסדר הציבורי.

העם אינו אשם. מעבר לקריאה לסולידריות ולעזרה הדדית, שאנשים מפגינים ממילא, יש להעמיד דרישות כלפי הממשלה האחראית למצב: לא לחל"תים, לא להלוואות מבנקים, לא להעלאת הריבית בבנקים, לא לדחיית תשלומי מס, לא לחופשה על חשבון ימי המחלה והחופשה – את כל אלה נצטרך לפרוע. זה מרשם לגלגול חוב שלא נצא ממנו. עלינו לדרוש שלמשך תקופת ה'מופסקות' יידחו תשלומי משכנתאות, וכי המדינה תשלם שכ"ד במקום שוכרי דירות.

הדרישה העיקרית צריכה להיות - הבטחת הכנסה לשכירים ולעצמאים. בארה"ב מדובר במשלוח שיק לכל בית אב. זו הדרך המהירה ביותר לעקוף בירוקרטיה וסחבת. בדנמרק, בהנחה שהמופסקות תמשך זמן לא ארוך, מסייעת המדינה כלכלית לשכירים, לעצמאים ולחברות כדי למנוע את השינויים המבניים ההרסניים שתחולל קריסה. אסור שיהיו

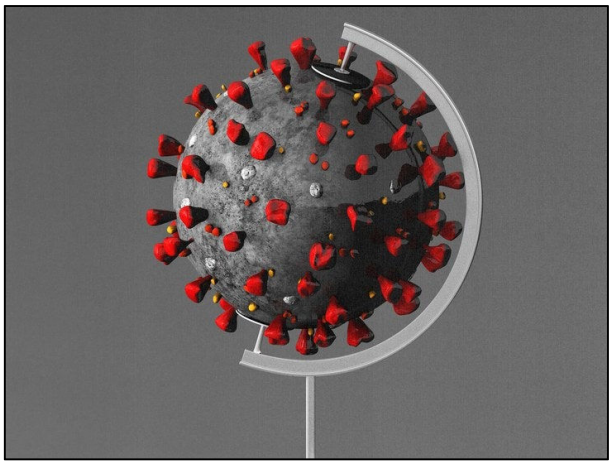

מכונות הנשמה לעשירים ושהאחרים ימותו. במצב החירום שנוצר, צריכים כל המשאבים לעמוד לרשות כולם, לפי הדחיפות ולא לפי עומק הכיס.

מימון תשלומים לחברות ולמשקי בית ידרוש הגדלה של הגרעון הממשלתי. יש מדינות שלא יוכלו לעמוד בכך. עלינו להיאבק שהממשלות ישתמשו לא רק באמצעים מוניטריים (הגדלת כמות הכסף), אלא יסתמכו גם על מדיניות פיסקאלית. כלומר, על המדינות להשתמש בכלים שבידיהן לחלוקה מחדש של העושר – אם באמצעות העלאת המיסוי על החברות וההון, ואם באמצעות הלאמה של אמצעי ייצור ותשתיות.

בעקבות המשבר כבר מתחוללים שינויים חברתיים משמעותיים. ממשלות ניאו-ליברליות מתנערות לפתע מהאידיאולוגיה שהתנגדה לכל התערבות ממשלתית; כדי להציל את הקפיטליזם מוכנים הקפיטליסטים להיעזר במדינה. התערבות המדינה בכלכלה היא כשלעצמה התפתחות חיובית, אך יש לעמוד על המשמר כדי שהמשבר לא ישמש מסווה ותירוץ לעוד שינויים ניאו-ליברליים על חשבון 99 אחוזים מהאוכלוסייה. חיוני לעמוד בפרץ נגד ניצול המצב כדי לפגוע בעובדי הקבלן, במהגרי העבודה ובפליטים שבתוכנו, ובפועלים הפלסטינים שהם חלק משוק העבודה הישראלי.

כלכלנים אחדים רואים במשבר הנוכחי התחלה של דה-גלובליזציה. הפסקות בייצור ובמסחר עם סין חשפו את נקודות התורפה שבמיקור חוץ ובהסתמכות על יבוא ממקור אחד. כנראה שבעתיד יחולו שינויים אל עבר ייצור עצמי וגיוון ספקים. המשבר יחולל שינויים רבים גם בדפוסי העבודה. המעבר לעבודה מהבית מאתגר את דפוסי התעסוקה, המשפחה, החינוך והבילוי, אך יש לו גם יתרונות מבחינה סביבתית. מבחינה פוליטית, אורבת סכנה ממשית שהפשיזם והלאומנות יגברו בעת משבר זו.

מאמר זה הוא רק תחילתו של דיון, שצריך שיתרחב, בשאלה: מה צריך לעשות עכשיו? "עכשיו" מתייחס למה שקורה בימים אלה ממש, אבל גם למחשבות לגבי פני העתיד הצפויים להשתנות עד מאד בטווח זמן לא-רחוק. ברשת מתקיימים דיונים רבים על מה שקורה ועל פעולות וכיווני מחשבה לפעולה שעולים במקומות שונים. המשבר והשינוי שחל שבעקבותיו הם הזדמנות לחשיבה מחודשת.

אבישי ארליך

בחזית המאבק העולמי נגד נגיף הקורונה: קובה הסוציאליסטית

רפואה מתקדמת ואחוות עמים

נשיא ברזיל, ז'איר בולסונרו, ידוע ברחבי אמריקה הלטינית כסמן ימני קיצוני במפה הפוליטית, המתנגד לכל גילוי של סוציאליזם וסולידריות מעמדית. לכן הופתעו רבים כשביום חמישי האחרון התחנן שר הבריאות של ממשלתו בשידור חי בפני ממשלת קובה כי תשלח משלחת רופאים לסייע בטיפול במשבר הקורונה בברזיל.

רופאים קובנים כבר פעלו במדינה בעבר כחלק משיתוף הפעולה בין קובה לבין מפלגת הפועלים הברזילאית (מפלגת השלטון הקודמת). אולם במהלך קמפיין הבחירות לנשיאות ב-2018 האשים אותם בולסונרו כי הם "תומכי טרור, חסרי הכשרה רפואית אמיתית אשר עוסקים בשטיפת מוח אידאולוגית לעם הברזילאי", והבטיח כי יפעל לסילוקם מהמדינה לאחר היבחרו. במשך כשנתיים רדף בולסונרו את הרופאים הקובנים בברזיל והוביל לגירושם של רבים, במיוחד אלה שפעלו באזורים כפריים ומרוחקים, מבלי שסיפק כל תחליף רפואי מטעם הממשלה. אלא שמשבר הקורונה טרף את הקלפים. כאשר התרבו בברזיל הנדבקים והמתים, נאלץ הנשיא לזעוק לעזרת קובה.

מי שעקב אחרי ההתפתחויות האחרונות בקובה בכל הנוגע להתמודדות הרפובליקה הסוציאליסטית עם התפשטות הנגיף COVID-19, ודאי לא הופתע מפניית שר הבריאות הברזילאי. קובה נמצאת כיום בחזית המאבק העולמי נגד התפשטות הנגיף בתחום הביו-טכנולוגי ובתחום הסיוע הרפואי כאחד.

כיום מיוצרות בקובה 22 תרופות אשר נמצאו יעילות במניעה ובדיכוי של התפתחות התסמינים השונים של המחלה. אחת התרופות, Interferon alfa-2b, אף הוכחה כיעילה במיוחד, והרשויות הסיניות הכניסו אותה למערך התרופות המומלץ להתמודדות עם הנגיף. התרופה מיוצרת כיום במפעלים ממלכתיים בסין ובקובה, שהם תוצר של שיתוף הפעולה המדעי בין שתי המדינות בתחום הרפואה. הצלחתה של התרופה מוכיחה את החשיבות של הבעלות הציבורית על תעשיית התרופות ושל אספקת התרופות כשירות ציבורי חינמי. קובה הגבירה לאחרונה את ייצור התרופה תוך העמדת מלאי מספק להתפרצות פוטנציאלית באי, בצד מאגרים שנועדו להישלח כסיוע למדינות אחרות. קובה היא בפועל אחת המדינות היחידות בעולם בה אין כרגע מחסור בתרופות לטיפול בקורונה.

בזכות הכלכלה הריכוזית והקואופרטיבית של קובה, מסוגל הממשל הקובני, בתמיכת האיגודים המקצועיים, להסיט מפעלי טקסטיל מייצור בגדים לייצור מסיכות פנים (החסרות כיום במדינות המערב). לקובה מערך חירום לאומי מיומן היטב עקב התמודדותה המתמשכת עם הוריקנים ומכות טבע. תפקידו לדאוג לכלל צרכי התושבים מבחינה רפואית, כלכלית וחברתית. משרד העבודה והביטוח הלאומי הקובני פרסם הודעה לפיה עשויים להינקט מהלכים רגולטוריים לצורך ההתמודדות עם מגפת הקורונה, בהם: סגירת עסקים, סגר כללי וצעדים נוספים. עם זאת, הודיע המשרד כי בכל תרחיש הכנסתו של כל עובד קובני מובטחת לפי התקנות הקבועות בחוק, והוא יקבל בין 50% ל-100% משכרו בהתאם לצרכיו הייחודיים (משפחה, גיל, מצב בריאותי וכיו"ב). הדבר תקף במגזר הפרטי ובמגזר הציבורי כאחד.

ברזיל איננה המדינה היחידה בה מסייעים צוותי רפואה קובניים להיאבק בהתפרצות הנגיף. בראשית השבוע נחתה משלחת רפואית סינית-קובנית באיטליה, על מנת לתרום מניסיונן של שתי הארצות ולספק מגוון תרופות למערכת הבריאות האיטלקית הקורסת. אף לא מדינה אחת באיחוד האירופי שלחה סיוע לאיטליה, למרות שביקשה זאת תוך הפעלת פרוטוקולי החירום של האיחוד. המשלחות הרפואיות הקובניות, הידועות בכינוין "הבריגדות הרפואיות", כוללות כיום למעלה מ-28 אלף אנשי צוות, הפועלים במדינות רבות ברחבי העולם – בעיקר בעולם השלישי.

צוותי רפואה מקובה בעת הגעתם לאיטליה
(צילום: פרנסה לטינה)

הדיפלומטיה הרפואית מסייעת לקובה להתמודד עם הסגר החונק הבלתי חוקי שמטילה עליה ארה"ב, ומחלישה את כוחם של תאגידי התרופות הבינלאומיים. האמברגו שמטילה ארה"ב על קובה אילץ את האחרונה לפתח תעשיית תרופות עצמאית, בבעלות המדינה, שהפכה אחת המובילות בעולם בתחום האפידמיולוגיה והביו-טכנולוגיה. בעבר לקחה קובה חלק משמעותי במאבק נגד נגיף האבולה באפריקה ובכולרה בהאיטי וכן בסיוע הומניטרי למדינות רבות לאחר אסונות טבע. הסיוע הרפואי נתפס כחלק אינטגרלי מהפצת ערכי המהפכה והסולידריות הקובניים. הדגש המרכזי במשימות הסיוע הוא בעבודה בצמוד לקהילות מקומיות ובהכשרת צוותים רפואיים מקומיים. הרופאים הקובנים משמשים דוגמא חיה בכל אשר ילכו כי מהפכה סוציאליסטית יכולה להוביל גם את הקטנות והעניות שבמדינות להישגים גדולים.

לא רק בתחום הסיוע הרפואי דורך כוכבה של קובה בימים אלו, אלא גם בתחום חשוב אף יותר – הסולידריות האנושית. מאז חודש פברואר נדדה ספינת התיירות הבריטית "ברימר" באוקיאנוס האטלנטי, כשעל סיפונה כאלף נוסעים ואנשי צוות. 5 מהנוסעים חלו בקורונה ולגבי 40 היה חשש להידבקות. מסיבה זו סירבו מדינות רבות לאפשר לספינה לעגון בנמליהן. על אף היחסים המתוחים בינה לבין בריטניה, הייתה זו דווקא קובה שנחלצה לסייע ואפשרה את עגינת הספינה לחופיה. מרבית הנוסעים מאותה ספינה טסו חזרה לבריטניה, אך חלקם בחרו להישאר ולקבל טיפול רפואי בקובה עצמה. שר החוץ של הממלכה המאוחדת דומיניק ראאב אמר: "אנו אסירי תודה לממשלה הקובנית על שאפשרה במהירות את קיום המבצע הזה". בעת עגינת הספינה בנמל מריאל בקובה, הניפו כמה מהנוסעים שלט, המבטא את רחשי ליבם של רבבות אנשים ברחבי העולם כיום:

Te quiero Cuba! – אני אוהב אותך, קובה!

טל שדות ואמנון דה ברון

"חוק הלאום" נוסח רוסיה; אפליה נגד להט"ב; חיזוק מעמד הכנסייה האורתודוכסית; ביטול ההגבלה על משך כהונת פוטין

שינוי החוקה ברוסיה: צעד בדרך לפשיזם

בצל משבר הקורונה והסכנה הגדולה הנשקפת מהתפרצות הווירוס, ברוסיה העבירה ממשלת פוטין שורה ארוכה של תיקונים לחוקה – ללא התנגדות מצד סיעות ה"אופוזיציה" בפרלמנט. שינוי החוקה מסמן צעד נוסף בהידרדרות של הפדרציה הרוסית למדינה פאשיסטית מסוכנת.

פוטין מדבר על שינוי החוקה הרוסית כבר תקופה ארוכה, בתואנה שאת חוקת הפדרציה ניסחו כוחות ליברליים, בהתאם לתכתיבי ארצות הברית בעקבות קריסת ברית המועצות. החוקה הרוסית אכן נכתבה בידי ממשלו של בוריס ילצין בייעוץ צמוד של נציגי ארצות הברית, והיא מייצגת את האינטרסים של ההון ושל המשטר הניאו-ליברלי הקיצוני שקם על חורבות ברית המועצות. אך לא זו הסיבה שבגינה מבקשים פוטין ושותפיו – בעלי ההון וראשי הכנסייה האורתודוכסית – לשנות את החוקה; הסיבה האמיתית היא חיזוק שלטון היחיד של ולדימיר פוטין והעמקת אופיו הדיקטטורי והשמרני.

פוטין נושא דרשה בכנסייה במוסקבה
(צילום מסך: רוסיה היום)

השינויים שהוביל פוטין כוללים בין השאר מעין גרסה רוסית לחוק הלאום הגזעני של ישראל. הגרסה הרוסית קובעת: "הפדרציה הרוסית היא מדינתו של העם הרוסי בלבד, ושפתה היחידה היא השפה הרוסית". סעיף זה מערער מן היסוד את מה שהיה בעבר סימן היכר מרכזי של ברית המועצות – אחוות העמים.

סעיף מרכזי אחר שנוסף לחוקה קובע את רוסיה כמקום הולדתה של הנצרות האורתודוכסית ואת היותה מדינה נוצרית - "רומא השלישית", בלשונה של הכנסייה הפרבוסלבית. סעיף זה, שלפי דיווחים שונים כלל פוטין בחוקה החדשה מתוך היענות לבקשת הפטריארך של מוסקבה, מחזק ומנכיח עוד יותר את הקשר בין הכנסייה לשלטון ברוסיה – קשר שלא היה הדוק כמוהו מאז תקופת הצאר. סעיפים נוספים שהוכנסו בתיקוני החוקה הם הסעיף ההומופובי, המגדיר זוגיות כברית אהבה בין גבר לאישה בלבד, וכן סעיף ה"מאתחל" את ספירת תקופות הכהונה של פוטין כנשיא – ובכך למעשה שם קץ לחלומות הליברליים לפיהם שלטונו של פוטין יסתיים בתום מספר הקדנציות המותרות לפי החוקה הרוסית.

אך הדבר הקשה ביותר במציאות הפוליטית של רוסיה הוא היאלמותה המוחלטת של זו שאמורה להיות אופוזיציה. המפלגה הקומוניסטית הרוסית לא רק לא הצביעה נגד ההצעות לשינוי החוקה – היא אף תמכה באופן פעיל בכולן ונמנעה בהצבעה רק על אתחול שנות כהונתו של פוטין. צעד זה יצרה קרע במפלגה, כאשר בהצבעות שנערכו במחוזות רוסיה הצביעו סיעות המפלגה הקומוניסטית באופן עצמאי: בכמה מהמחוזות תמכו הקומוניסטים בכל שינויי החוקה ואילו במחוזות אחרים התנגדו לה התנגדות פעילה. גם במועצת הפדרציה – הבית העליון של הפרלמנט הרוסי – היה אחד מנציגי המפלגה הקומוניסטית היחיד מבין חברי הבית שהצביע נגד תיקוני החוקה, אך הוא סירב לנמק בפומבי את הצבעתו המנוגדת לעמדת המפלגה.

הבושה והמבוכה עקב תמיכת המפלגה המתיימרת להיות ממשיכת דרכו של לנין במהלך חקיקה פשיסטי הן קשות מנשוא. דווקא עכשיו, כאשר הפשיזם עולה ברחבי העולם וכישלונותיו של הליברליזם נחשפים לעין כל, התבססות עקרונית על תפיסת עולמנו הקומוניסטית ומאבק עיקש בדיכוי על כל צורותיו חיוניים לבניית כוח שיהדוף את הגל הפשיסטי.

עידן סלוצקר

על רקע מחדל הקורונה: בולסונרו הביתה

מיליוני ברזילאים הפגינו בשבוע שעבר (18.3) נגד התנהלות הנשיא הימני הקיצוני ז'איר בולסונרו בעת משבר הקורונה וקראו להתפטרותו. בכל ערי ועיירות ברזיל יצאו מיליונים למרפסות הבתים, חבטו בסירים ובמחבתות וקראו קריאות נגד ממשלת הימין. הייתה זו המחאה הגדולה ביותר עד היום נגד ממשלו של הנשיא הימני הקיצוני. עד כה אותרו יותר מ-500 מקרי הידבקות בנגיף בברזיל, בהם שני שרים בממשלה. ארבעה אנשים מתו. יצוין שבולסונרו דחה במשך שבועות נקיטת אמצעי זהירות נגד הנגיף, אותם כינה "היסטריה" ו"פנטזיה". עם זאת, מצא הנשיא לנכון להיבדק בעצמו פעמיים, אך אמר שבשני המקרים התוצאות היו שליליות. עם זאת, 14 אנשים שנסעו עמו לפלורידה כדי לפגוש את נשיא ארצות הברית דונלד טראמפ התגלו כחולים.

ההפגנות הרועשות החלו במהלך הצהרה טלוויזיונית של הנשיא בשעות אחר הצהריים, ואז התחדשו בייתר שאת בהמשך הערב. השיא נרשם בשעה 20:30. דיירים במגדלי מגורים ובבתים ברחבי ברזיל הלמו בסירים ריקים, הדליקו וכיבו את האורות וצעקו "בולסונרו הביתה!". הבורסה בברזיל צנחה באותו יום ב-10%. נוכח המחאה ההמונית, הכריז בולסונרו בנאומו הטלוויזיוני על צעדי חירום שנועדו לבלום את התפשטות הנגיף וגם על חבילת סיוע כספית לבעלי ההון.

שיחה עם העיתונאית והפעילה הקנדית נעמי קליין

המגפה ודוקטרינת ההלם

בריאיון שהעניקה לאחרונה למגזין הקנדי-אמריקאי "וייס" (Vice), מנתחת הפעילה והעיתונאית הקנדית נעמי קליין את התגובה של הקפיטליזם העולמי והאליטות השלטוניות להתפרצות נגיף הקורונה. קליין פרסמה בשני העשורים האחרונים ספרים אחדים המתעמתים עם הגלובליזציה הקפיטליסטית. שלושה מהם תורגמו לעברית: "בלי לוגו" (הוצאת בבל, 2005), "תיאוריית ההלם – עליית הקפיטליזם של האסון" (הוצאת אנדלוס, 2009) ו"לא זה לא מספיק" (הוצאת נובמבר, 2018). להלן מובאים קטעים מהריאיון עם קליין.

נתחיל מההתחלה, מהו הקפיטליזם של האסון?

מדובר באופן ניצולם של האסונות בידי התעשיות שבבעלות פרטית. הניצול הקפיטליסטי של האסונות והמלחמה אינו חדש, אך הוא העמיק מאז הנשיאות של בוש בעקבות הפיגועים ב-11 בספטמבר 2001.

"דוקטרינת ההלם" היא האסטרטגיה שעושה שימוש בכל משבר בעל ממדים כדי להעמיק את הפערים החברתיים ולהעשיר את האליטות. בעת משבר נוטים אנשים להתמקד ביום-יום, בניסיונות לשרוד, סומכים על השלטון ואינם עוקבים אחר הנעשה בספירה הפוליטית.

כעת אנו עדים לשילובם של כמה משברים: הקורונה, היעדר שירותי רפואה זמינים עבור רוב האוכלוסייה ונפילתן של הבורסות ברחבי העולם. האם זהו ההלם?

ההלם הוא מגפת הקורונה. הוא מנוצל כדי לזרוע בהלה בציבור ולהסתיר את העובדה שרובו אינו מוגן. לא מדובר בתיאוריית קשר. כדי להבין זאת די להתבונן איך ממשל טראמפ מנהל את המשבר – בצורה הגרועה ביותר. עד עתה מנסה טראמפ להוכיח שאין משבר רפואי בארה"ב, אלא אך ורק התבוננות מוטעית בתופעה. מה שמדאיג אותו באמת הוא האם יוכל לנצח שוב בבחירות לנשיאות.

טראמפ אינו מתייחס כלל לעובדה שבארה"ב אין מערכת רפואה ציבורית ראויה לשמה, וכי לרוב העובדים אין ביטוח רפואי (שהוא אגב, פרטי). השילוב של הגורמים שציינתי גרמו להלם ללא תקדים שינוצל כדי להציל במיוחד את הענפים ההרסניים ביותר לסביבה: חברות התעופה, הנפט והגז.

בעיצומו של המשבר, עושות האליטות כל שביכולתן כדי לנצל את ההלם לטובת האינטרסים שלהן. איך אמורים האזרחים מן השורה להתגונן?

המסר שהאליטות משדרות בעת משבר הוא ברור: "תעסוק בבעיותיך ובבעיותיהם של הקרובים לך. הצעד הראשון הוא להצטייד בביטוח הבריאות המקיף והיקר ביותר. ואם אתה לא מצליח להשיג זאת, זו בעיה פרטית. זו הבעיה שלך ולא הבעיה של המדינה". אך בעת משבר מתגלים רגעי תמיכה וסולידריות. בכל העולם אנו עדים לקשרים החזקים הנוצרים בין האנשים – דווקא בעת משבר. עוצמת קשרים אלה חזקה הרבה יותר מהעוצמה שבקיומה מוכנה להודות השיטה הכלכלית האכזרית הקיימת. קודם כל עלינו לשאול את עצמנו כמה שאלות, ודווקא בעת משבר: האם הטבח במסעדה, בה אנו רוכשים את המזון המוכן, מוגן? האם הוא מקבל שכר ראוי? והשליח המביא את המשלוחים הביתה: הוא מוגן? שכרו הולם את עבודתו? ואם יפלו למשכב הטבח, השליח, עובד הבניין וכל אלה המוסיפים לעבוד לפרנסתם בעת המשבר, בעוד שכולם יושבים בבתיהם, מי ידאג להם? האם הם יקבלו דמי אבטלה, למשל? ואם אין להם פרנסה והם נאלצים לעבוד בעת מחלתם, הם הופכים מוקד הדבקה לכל הסובבים אותם? יש לדאוג להם כי זו דאגה גם לנו. אם לא נדאג להם, הם לא יהיו בטוחים – וגם אנחנו לא.

תרגום: "זו הדרך"

שיטפון, מלחמה או... נגיף

"אחרי השפל הגדול [של שנות ה-30] הציע [ג'ון מיינרד קֵיינס] כלכלה מעורבת, תחת פיקוח ממשלתי מסוג זה בדיוק –זו המהפכה שיצרה את ה'ניו דיל' והביאה לתמורות דומות לו ברחבי העולם. ובדיוק את המערכת הזו של פשרות, איזונים ותיקונים נרתמה מהפכת הנגד של [פרופ' מילטון] פרידמן בכל מאודה לפרק בשיטתיות, מדינה אחר מדינה. מבחינה זו אכן יש מאפיין משותף לקפיטליזם מעין זה של אסכולת שיקגו ולאידיאולוגיות מסוכנות אחרות: התשוקה האופיינית לטוהר המוחלט שאין להשיגו, לאותו לוח חלק שעליו אפשר יהיה להקים, מן היסוד, חברת מופת.

"בתשוקה הזאת לכוח בריאה כמו-אלוהי, ליכולת ליצור את המוחלט, נעוצה אותה משיכה למשברים ולאסונות המהלכת קסם על האידיאולוגים של השוק החופשי. מציאות שאינה אפוקליפטית פשוט לא מציעה קרקע פורייה לשאיפותיהם. במשך שלושים וחמש שנה שאבה מהפכת הנגד של פרידמן את חיותה מן המשיכה אל סוג החירות והאפשרויות שרק תקופה של פורענות יכולה לזמֵן – כשאת האנשים, על הרגליהם העיקשים ודרישותיהם הבלתי מתפשרות, אפשר בנקל להעיף מן הדרך, כשדומה שהדמוקרטיה היא אפשרות בלתי מעשית בעליל.

"חסידי דוקטרינת ההלם מאמינים שרק שבר גדול – שיטפון, מלחמה, מתקפת טרור – בכוחו לייצר גיליונות חלקים, עצומי ממדים, כמשאת נפשם. ברגעים כאלה, כשהמציאות נעשית כחומר ביד היוצר, כשעולמנו הפנימי מתערער ואנו נעקרים מסביבתנו הפיזית, או אז תוחבים אמני-הממשות הללו את ידיהם פנימה, ומתמסרים לעמלם – מלאכת עיצוב העולם מחדש".

מתוך ההקדמה לספרה של נעמי קליין **"דוקטרינת ההלם - עליית הקפיטליזם של האסון"** (הוצאת אנדלוס, 2009), מאנגלית: דבי אילון.

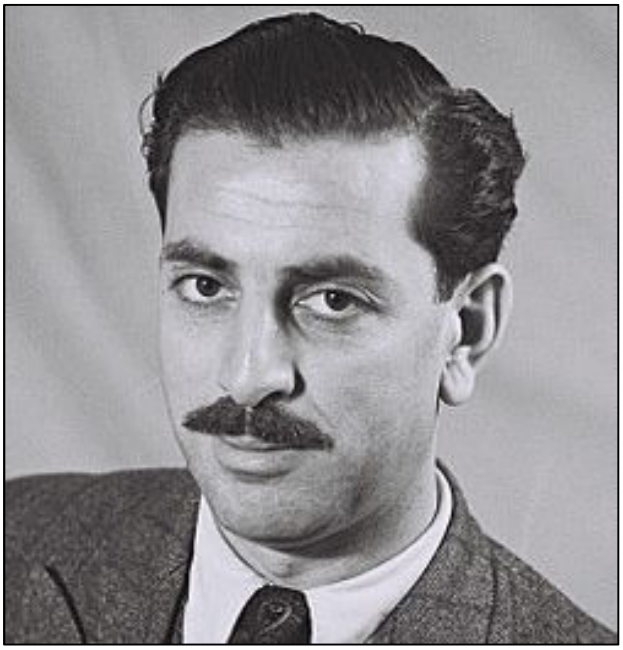

ח"כ תופיק טובי בסוף שנות ה-40 (צילום: קול העם)

יוֹשֵׁב הִנּוֹ בִּזְכוּת-מְלֵאָה וְלֹא בְּחֶסֶד

רה"מ: עליך ללמוד מנתן אלתרמן

חבל שראש ממשלת המעבר הימנית, בנימין נתניהו, לא עיין בשיר שפרסם המשורר נתן אלתרמן ב-18 בנובמבר 1949 בטור השביעי – טורו בעיתון "דבר", לפני שהוא יורה צרורות מילות איבה נגד חברי כנסת ערבים מהרשימה המשותפת, ופוסל כל אפשרות שהם ייטלו חלק בעיצוב פני הממשלה ואף יעמדו בראשות ועדות הכנסת – דווקא בעת משבר הקורונה.

ב-1949 עלה חבר הכנסת תופיק טובי, נציג המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י), על דוכן הנואמים בכנסת הראשונה והשמיע ביקורת על הרס שזרעו חיילי צה"ל בבתים רבים של תושבים ערבים בעת חיפוש בכמה כפרים בגליל. משולחן הממשלה ומספסלי חברי הכנסת של מפא"י (היום – העבודה) נשמעו קריאות ביניים לעברו של ח"כ טובי: "תגיד תודה שנותנים לך לשבת ולדבר בכנסת".

כשהוטחו קריאות הביניים הגזעניות כלפי תופיק טובי לא הייתה תגובה נאותה של יו"ר הכנסת דאז, יוסף שפרינצק, נוכח הערעור הבוטה על זכות חבר כנסת, שנבחר בקולותיהם של אזרחי ישראל, לשאת את דברו. מי שנחלץ לגנות את החרפה היה המשורר נתן אלתרמן בטור השביעי בעיתון "דבר".

חבל שנתניהו לא למד שיעור מהמשורר נתן אלתרמן לפני שהחליט ב-2020 לנצח על מקהלת הגזענים המגדפים ומחרימים נציגים, שהמיעוט הערבי בישראל בחר ברוב מכריע, ואליהם הצטרפו גם רבבות של יהודים שוחרי דמוקרטיה, ששלחו לכנסת את ממשיכי דרכו של תופיק טובי.

אני מתנדב לסייע לנתניהו בלימוד השיעור הנשכח מבחינתו. לכן אפרוס כאן קטעים מעטים משירו של נתן אלתרמן שכותרתו "הנזיפה בתופיק טובי", הקובע בניגוד לחברי מפלגתו מפא"י המתלהמים, כי "תּוֹפִיק טוּבִי בְּבֵית הַנִּבְחָרִים יוֹשֵׁב הִנּוֹ בִּזְכוּת מְלֵאָה".

אך נתניהו לא יקרא את השיר ולכן ימשיך להכחיש כי "אַיְמָן עוֹדֵה בְּבֵית הַנִּבְחָרִים יוֹשֵׁב הִנּוֹ בִּזְכוּת מְלֵאָה שֶׁל לְמַעֲלָה מֵחֲצִי מִילְיוֹן אֶזְרְחֵי מְדִינַת יִשְׂרָאֵל, עֲרָבִים וְיהוּדִים". וכך כתב אלתרמן:

"וּבְכֵן: מִי תּוֹפִיק טוּבִי? הִנּוֹ חֲבֵר הַכְּנֶסֶת
הוּא קוֹמוּנִיסְט עֲרָבִי, בְּבֵית הַנִּבְחָרִים
יוֹשֵׁב הִנּוֹ בִּזְכוּת-מְלֵאָה וְלֹא בְּחֶסֶד..."

כצפוי נתניהו הגזען הודיע בפרהסיה, שמבחינתו אין כל מקום להקים קואליציה עם נציגים, היושבים בכנסת "בִּזְכוּת מְלֵאָה וְלֹא בְּחֶסֶד". כצפוי, ראש הממשלה לא אימץ גם את המשך קריאתו של המשורר נתן אלתרמן: "לֹא, אֵין הַפַּרְלָמֶנְט צָרִיךְ בְּיָד מוּנֶפֶת לִזְרוֹק לְתוּפִיק טוּבִי מִדֵּי פַּעַם אֶת הַגֵּט".

לו היה ביבי קורא ומפנים את קריאתו של נתן אלתרמן:

"עֵת לְהַחְלִיט סוֹף-סוֹף: כְּכָל צִירֵי הַבַּיִת
גַּם טוּבִי בּוֹ יוֹשֵׁב בְּתוֹקֶף הַמִּשְׁטָר!" –

היה מודה שגם ח"כ איימן עודה וחבריו בסיעה המשותפת יושבים בבית הנבחרים בתוקף המשטר.

איתן קלינסקי

ספר לימי קורונה: 'זיעה' מאת ז'ורז'י אמאדו

מערכת "זו הדרך" ממליצה על ספר לימי נגיף הקורונה: "זיעה" (הוצאת רימונים, 2019). ספרו של הסופר ז'וֹרְז'י אָמָאדוּ, מגדולי הסופרים של ברזיל בכל הדורות, בתרגומו של רמי סערי, פורס מניפה מסעירה המבוססת על אינספור דמויות, בנות מעמד הפועלים, וחוויות חייהן המגוונות.

הרומן מאפשר להתוודע לקורות חייהם של נשים וגברים קשי יום המתגוררים יחד בשיכון ענק על מדרון גבעה במרכז העיר העילית סַלְבָּדוֹר, בירתה של מדינת בָּאהִיָּה (צפון-מזרח ברזיל). ההתרחשויות ביומיום של תושבי השיכון מיטיבות להבהיר את תנאי חייהם, והיצירה מצליחה לסחוף את קוראיה אל תרבות רחוקה ושונה העשויה בכל זאת להדהד מצבים מוכרים בקרבתנו.

ז'וֹרְז'י אָמָאדוּ (השם תורגם עד עתה לעברית: ז'ורז' אמאדו, אך סערי העדיף לתרגמו על פי ההגייה הפורטוגזית-ברזילאית) נולד באִיטָבּוּנָה שבדרום בָּאהִיָּה ב-1912 ומת בעיר סַלְבָּדוֹר לפני 19 שנה, ב-2001. ספריו תורגמו למגוון שפות ורבים מהם אף עובדו לקולנוע, לתיאטרון, לרדיו ולטלוויזיה. "זיעה", הרומן השלישי שכתב וספרו הארבעה-עשר שתורגם לעברית, הוא ספרו הראשון של אָמָאדוּ הרואה אור בעברית בעשור הנוכחי.

הספר הראשון של אמאדו שתורגם לעברית, בשנת 1953 בהוצאת ספרית פועלים, היה "לואיס קרלוס פרסטס אביר התקווה", שהוקדש לקורותיו של פרסטס, מנהיג המפלגה הקומוניסטית הברזילאית האגדי. נושא הספר אינו מקרי: אמאדו היה במשך עשורים רבים פעיל במפלגה הקומוניסטית ואף כיהן מטעמה בפרלמנט כנציג מחוז סאו פאולו. בבחירות שנערכו ב-1946 היה המועמד שקיבל את המספר הרב ביותר של קולות במחוז זה. הוא נאלץ, בשנית, לגלות מארצו ב-1950 עקב הוצאת המפלגה הקומוניסטית אל מחוץ לחוק והתגורר בצרפת ובצ'כוסלובקיה, עד לשובו לארצו בשנות ה-60.

נ"ע

ניתן לעיין בפרק מהספר:
https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5455186,00.html

התפטר יו"ר הכנסת

חברי הכנסת איימן עודה ועופר כסיף בהפגנה נגד הפשיזציה שנערכה מול משכן הכנסת (צילום מסך: פייסבוק)

מספר מחאות נערכו בטרם הודיע יו"ר הכנסת, יולי אדלשטיין (ליכוד) על התפטרותו (25.3). אף בבוקר ההתפטרות הגיעו מאות מפגינים לרחבת הכנסת. כך הגיע לשיאו שבוע של מחאות נגד ממשלת המעבר הימנית. סיעת הליכוד ומפלגות הימין אף החרימו את דיוני הכנסת, במאמץ לטרפד את בחירת היו"ר החדש. חרף החרמות, התכנסה הוועדה המסדרת של הכנסת בראשות ח"כ אבי ניסנקורן (כחול לבן). בישיבה סוכם כי הרשימה המשותפת תקבל את ראשותן של שתי ועדות זמניות: ועדת העבודה והרווחה, בראשה תעמוד ח"כ עאידה תומא-סלימאן, והוועדה למיגור האלימות בחברה הערבית, בראשות ח"כ אחמד טיבי. עוד סוכם ששלושה מחברי הרשימה ימונו לוועדת הכספים.

בדיון שנערך במליאה בטרם ההחלטה על הקמת הוועדות הזמניות, תיארה ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת) את המצב שנוצר עקב פעילותם האנטי-דמוקרטית של נציגי ממשלת המעבר הימנית בכנסת: "מה באמת עושה נתניהו בחסות המגפה? הוא נלחם בדמוקרטיה. עבור ראש הממשלה הזמני, מגיפה זו היא הזדמנות. אין פיקוח פרלמנטרי, יש לו ממשלה של שפוטים ותקשורת שנותנת לו כל מה שרק ירצה. הוא קובע בעצמו מה האמצעים שינקטו. הוא מפעיל אמצעי ריגול של השב"כ, שמקורם בכיבוש, על אזרחים ישראלים. הוא סוגר בעזרת שר המשפטים אוחנה את מערכת המשפט באמצע הלילה, יומיים לפני פתיחת משפטו. הוא חותר למנוע את הקמת ועדות הכנסת האמורות לפקח על פעילותו. הוא מנסה לדחות את ההצבעה לאישור יו"ר הכנסת כדי שלא נחליף אותו. נתניהו שוכח שהיו בחירות. הוא זוכר רק דבר אחד – בזכות 600 אלף מצביעי הרשימה המשותפת, אין לגוש הימין הקיצוני רוב". ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) הדגיש בדיון: "שעת החירום היא ההזדמנות של הפשיזם והקפיטליזם הדורסני להשתולל. אנחנו נעמוד ונבלום אותם".

כאמור, מחאת הדגלים השחורים נגד הפשיזציה בישראל נמשכה כל השבוע. מאות מפעילי המחאה עלו לירושלים והפגינו מול הכנסת בימי שני ורביעי. "אנחנו עולים בשיירה לירושלים, להזכיר לנבחרי הציבור בשביל מי הם עובדים. אנחנו נוודא שהכנסת הריבונית מחליפה את היו"ר שנדבק לכיסא, ומתחילה לעבוד ולפקח על הממשלה", נאמר בהזמנה להפגנה. בהפגנה ביום שני (23.3) השתתפו יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש) וח"כ עופר כסיף.

בהפגנה שנערכה מול הכנסת נגד ניסיון ההפיכה השלטונית קרא ח"כ כסיף: "אנחנו עומדים אתכם נגד ההפיכה של המושחת הגזען נתניהו, למען הציבור כולו – יהודים וערבים, יחד". ח"כ עודה אמר בהפגנה: "כמו שיש שותפות גורל מול הקורונה, צריך שותפות גורל מול הקורונה של הגזענות, של ההפרדה והשיסוי. חייבים להיאבק יחד בנגיף הגזענות. כולנו נאבקים בקורונה. זה המצב הטבעי ביותר, שיש לנו שותפות גורל, שאנחנו כולנו יחד ללא הבדל דת, גזע או מין". במסר למצביעי כחול לבן אמר עודה: "תלחצו על כולם לא לשבת בממשלה תחת הגזען והמושחת בנימין נתניהו. ברשימה המשותפת כולנו נגד כל ממשלה בראשותו".

מחאה במוסדות האקדמיים נגד הוצאה כפויה לחל"ת

אלף חברות וחברי סגל אקדמי באוניברסיטאות ובמכללות ברחבי הארץ חתמו בימים האחרונים על עצומת מחאה נגד הוצאתם לחופשה כפויה של עובדים, כתוצאה מלחץ שהפעיל משרד האוצר. לדבריהם, ההוצאה לחל"ת היא צעד "בלתי סביר בעליל. הוא אינו רואה את עובדי המוסדות האקדמיים כקהילה אחת שלמה שמטרתה קידום ההשכלה האקדמית והמחקר, והוא מוביל לפגיעה בזכויותיהם של העובדים החלשים ביותר במוסדות האקדמיים".

מק"י תל אביב - קבוצת פעולה פמיניסטית

מגדר, מעמד ומאבקים: מפגשי קריאה ודיון

קבוצת קריאה וירטואלית לתיאוריה מרקסיסטית ופמיניסטית

פרטים והרשמה בכתובת:

https://forms.gle/FFYz5CnESRrC2D1s5

לקוראי "זו הדרך" ולמפיציו

"זו הדרך" יוסיף להופיע מדי שבוע במהלך כל משבר הקורונה. החל בשבוע זה יופיע השבועון רק במהדורה מקוונת. המערכת מזמינה את הקוראים ואת מפיצי "זו הדרך" לשלוח כתובות דוא"ל על מנת להבטיח קבלת הגיליון. כמו כן, המערכת מעוניינת לקבל ידיעות, מכתבים ומאמרי דעה על המצב. מדי יום מתפרסמות ידיעות באתר מק"י (www.maki.org.il). ניתן לפנות למערכת באמצעות דוא"ל: zohaderekh@gmail.com.

ת"ד 26205, ת"א 6126102, טל' 03-6293944, פקס 03-6297263, info@maki.org.il

אתר מק"י : www.maki.org.il , אתר חד"ש : www.hadash.org.il